DE ROOS & PEN

Er is de afgelopen periode veel reuring geweest binnen de strafrechtadvocatuur met als hoogtepunt (of dieptepunt zo u wilt) de historische staking van 11 november 2013. Bart Nooitgedagt bespreekt deze en de invloed hiervan op de bezuinigingsplannen van staatssecretaris Teeven. Tevens bespreekt hij de kwestie MIVD-Plassterk alsmede de mogelijkheid van 'spoofing'. Niels van der Laan bespreekt het concept wetsvoorstel 'recht op toegang tot een advocaat' alsmede het voorstel tot wijziging van specifieke bepalingen uit strafvordering ten aanzien van o.a. de toepassing van dwangmiddelen. Ook besteedt hij aandacht aan het nieuwe en oude tuchtrecht alsmede aan de wijziging van artikel 10 van de Verordening op de administratie en de financiële integriteit. Rob Baumgardt sluit af met een beschouwing over de veroordeling in de 'sukkelzaak', alsmede de mogelijke invoering van de cassatiebalie in strafzaken en 'slachtofferadvocatuur'.

Update over de voorgenomen bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand in het strafrecht: over stakingen en gewijzigde beleidsvoornemens

In onze bijdrage aan deze rubriek van oktober 2013 besteedden wij aandacht aan de brief van Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 12 juli 2013 (kenmerk 393870) waarin hij zijn beleidsvoornemens aankondigde met betrekking tot de vernieuwing van het stelsel van rechtsbijstand. De voor de strafrechtspraktijk cruciale beleidsvoornemens bestonden uit het verlagen van het uurtarief in bewerkelijke zaken met 30% en het verleggen van het moment van de verstrekking van een ambtshalve last tot toevoeging van de inbewaringstelling van een verdachte naar het moment van de gevangenhouding (derhalve een verlenging van de "piketfase"). Beide maatregelen zouden tot consequentie hebben dat advocaten in zowel omvangrijke, complexe strafzaken als in de periode tussen de inbewaringstelling en de gevangenhouding rechtsbijstand zouden moeten verlenen tegen een vergoeding die ver onder de kostprijs zou komen te liggen.
Waarschuwende artikelen in het advocatenblad over de gevolgen van deze "beleidsvoornemens" en een gezamenlijke brandbrief van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA), de Vereniging van Cassatieadvocaten in Strafzaken (VCAS) en de Nederlandse Vereniging van Jonge Strafrechtadvocaten (NVJSA), leken de dreiging dat deze voornemens zouden worden ingevoerd niet in voldoende mate te kunnen wegnemen (de brief is gepubliceerd op www.nvsa.nl).
Tijdens een hoorzitting van de vaste commissie van Veiligheid en Justitie op 31 oktober 2013, ontstond het breed gedragen gevoelen dat de belangen van verdachten en de strafrechtadvocatuur niet werden behartigd. Deze constatering leidde ertoe dat in samenwerking met de NVSA en NVJSA een actiecomité werd opgericht dat daags na de oprichting een breed gedragen staking uitriep onder strafrechtadvocaten. De staking

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

breidde zich uit tot andere specialisatieverenigingen en vond steun van de Nederlandse Orde van Advocaten. Op 11 november 2013 staakten honderden advocaten in het hele land met als hoogtepunt een manifestatie voor de Rechtbank te Amsterdam.
Daarop volgend overleg tussen vertegenwoordigers van de strafrechtadvocatuur en de Staatssecretaris leidde ertoe dat de Staatssecretaris in het debat met de Tweede Kamer op 14 november 2013 met de mededeling kwam dat de voorgenomen bezuinigingen op het gebied van het strafrecht anders ingevuld zouden worden, onder andere door een generieke verlaging van het toevoegingstarief met tweeëneenhalve euro.
Bij brief van 19 november 2013 leek de Staatssecretaris daarvan terug te komen en de verlaging van het tarief in extra bewerkelijke zaken op 15% te willen stellen. Hernieuwd overleg met de strafrechtadvocatuur leidde uiteindelijk tot de brief van 18 februari 2014 (kenmerk 480749) waarin de Staatssecretaris op basis van alternatieve voorstellen bericht af te zien van de initiële beleidsvoornemens op het gebied van het strafrecht:

"*Vanuit de advocatuur is aandacht gevraagd voor de gevolgen van de voorgenomen verlaging van de vergoeding voor bewerkelijke zaken. De grootste vrees van die advocaten was dat binnen het stelsel dan geen (financiële) ruimte meer zal bestaan voor gespecialiseerde advocaten, die zich toeleggen op omvangrijke zaken die betrekking hebben op complexe deelterreinen van het strafrecht. Mede met het oog op deze vrees heb ik besloten de vergoeding voor bewerkelijke zaken niet te beperken. Wel zal ik de ontwikkeling van de kosten van bewerkelijke zaken nauwlettend blijven monitoren. Gegeven de beschikbaarheid van realistische alternatieven die een besparing opleveren die gelijk is aan die van verlenging van de piketfase zie ik tevens af van mijn voornemen de verlengde piketfase in te voeren.*
Daarmee lijken de draconische voorstellen die aanleiding gaven tot de staking in november 2013 van tafel. Dat neemt niet weg dat de voorgenomen bezuinigingen op het gebied van het strafrecht onmiskenbaar een ernstige verschraling zullen brengen en dat concrete invulling en de effecten daarvan door de strafadvocatuur nauwlettend in de gaten zullen worden gehouden. Uitgangspunt is immers dat (de mogelijkheid tot) een effectieve verdediging een van de noodzakelijke voorwaarden is voor een eerlijk proces. Een fundamenteel recht dat door de Staat dient te worden gegarandeerd.

Gerechtelijke procedures over gegevensvergaring en –uitwisseling en afluisteren van advocaten door AIVD en MIVD

De niet aflatende stroom aan onthullingen van de klokkenluider Edward Snowden over de "afluisterpraktijken" en gegevensvergaring van de Amerikaanse veiligheidsdienst NSA

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

heeft inmiddels ook geleid tot vragen over gegevensvergaring over Nederlandse advocaten.

Op 6 november 2013 bracht het advocatenkantoor bureau Brandeis namens een coalitie van burgers en organisaties, waaronder de NVSA, een dagvaarding uit tegen de Staat der Nederlanden met onder meer als vordering het verstrekken van informatie over gegevens die door de NSA in strijd met het Nederlandse recht zijn verkregen en in het kader van de gegevensuitwisseling in het bezit zijn gekomen van de Nederlandse inlichtingendiensten en een verbod op het gebruik van dergelijke gegevens (de dagvaarding is gepubliceerd op de website www.bureaubrandeis.com).

Saillant gevolg van de procedure is dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in het debat over de herkomst van 1,8 miljoen Nederlandse gegevens (metadata) die opdoken in documenten van de Amerikaanse inlichtingendienst NSA, gewongen werd openheid van zaken te geven. Daar waar de Minister in oktober 2013 verklaarde dat die gegevens door de NSA in Nederland waren vergaard, moest hij onder druk van de procedure en de in dat kader door de Landsadvocaat geconcipieerde conclusie van antwoord erkennen dat de onderhavige gegevens niet door de NSA zijn vergaard maar door de Nederlandse Veiligheidsdiensten en Inlichtingendiensten en zijn verstrekt aan de NSA.

De Minister van Defensie, verantwoordelijk voor de Militaire Inlichtingen- Veiligheidsdienst (MIVD) merkte tegen de NOS op: 'Er is inmiddels sprake van een rechtszaak waarin genoemde informatie ter tafel zou komen. En als je het daar meldt moet je het ook in het publieke debat doen.' De procedure staat inmiddels voor bepaling van een datum voor een comparitie van partijen.

Op de website van het advocatenblad (www.advocatenblad.nl) van 13 februari 2014 stellen de in het militaire strafrecht gespecialiseerde advocaten Knoops en Ruperti te vermoeden dat de militaire inlichtingendienst MIVD vertrouwelijke gesprekken tussen hen en hun cliënten heeft afgeluisterd. ‘Dingen die je telefonisch met je cliënt hebt besproken, zie je terug in het dossier,’ zegt Ruperti. ‘Dit speelt al jaren bij meerdere advocaten.’ De advocaten hebben de MIVD op grond van de Wet op de Inlichtingen- en de Veiligheidsdiensten (WIV) verzocht inzage te in hun persoonsgegevens. Voor het geval de

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

MIVD de verzochte inzage zou weigeren, liggen gerechtelijke procedures in het verschiet. Inmiddels hebben zich zes andere advocaten zich bij hen aangesloten.

Deze kwesties roepen in herinnering dat de eerder in deze rubriek besproken systemen van nummerherkenning, zoals dat door de NOVA en respectievelijk de Nationale Politie en de Dienst Justitiële Inrichtingen tot stand is gebracht om te voorkomen dat gesprekken tussen verdachten en advocaten worden afgeluisterd en opgenomen, niet van toepassing zijn op de bevoegdheden van de AIVD en MIVD.

De risico's van "Spoofing" voor de betrouwbaarheid van telecomgegevens als bewijs en nummerherkenning

Op 20 en 27 januari 2014 verschenen op nieuwssite www.nu.nl berichten over "spoofing" van telecomgegevens. Uit onderzoek van genoemde nieuwssite blijkt dat er op het internet diverse commerciële aanbieders zijn die het mogelijk maken om telecomgegevens te manipuleren door het telefoonnummer en de zogenaamde metadata van de beller of verzender van een sms-bericht te veranderen. Bij de ontvanger en in de administratie van telecomproviders verschijnt dan een ander nummer dan dat van de daadwerkelijke gebruiker.

In strafzaken en opsporingsonderzoeken waar het bewijs in overwegende mate steunt op telecomgegevens, zal in toenemende mate onderzoek noodzakelijk zijn naar de juistheid van die gegevens. Indien dergelijke gegevens gemanipuleerd en onjuist zijn, bestaat het reële risico dat onschuldigen op basis van onjuiste informatie in een opsporingsonderzoek worden betrokken. Daarnaast lijkt spoofing het mogelijk te maken om taps te omzeilen door een ander (bestaand) nummer te gebruiken, waaronder telefoonnummers van advocaten. Hierdoor is het systeem van nummerherkenning, dat er toe strekt om te voorkomen dat gesprekken tussen advocaten en cliënten worden getapt en afgeluisterd, toegankelijk voor derden.

Naar aanleiding van vragen vanuit de Tweede Kamer berichtte de Minister van Veiligheid en Justitie dat het fenomeen spoofing al geruime tijd bekend is en dat de politie en het Openbaar Ministerie hierop "zeer alert" zijn (Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 32

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

761, nr. 58). Desalniettemin kondigde de Minister een “inventarisatie” aan van de “relevante aspecten van spoofing”.

Voor wat betreft het risico dat gegevens die door spoofing zijn gemanipuleerd een rol gaan spelen in een strafzaak kwam de Minister met de weinig geruststellende opmerking “dat telecommunicatiegegevens nooit als alleenstaand bewijs wordt geaccepteerd.”

Bart Nooitgedagt

Wetsvoorstel ‘recht op toegang tot een advocaat’

“Onontkoombaar”, zo kwalificeert de minister de toekenning van het recht op verhoorbijstand tijdens het politieverhoor. Daarmee laat hij er geen twijfel over bestaan hoe hij zelf over zijn eigen voorstel denkt. Van hem hoeft het allemaal niet, meer rechten voor verdachten. Toegegeven, eerlijk is de minister wel. Maar hij kan simpelweg niet anders. Ondanks veel verzet, veel gelobby, veel hakken in het zand gaat het als gevolg van een Europese interventie er eindelijk van komen: de advocaat moet worden toegelaten tot het politieverhoor. Na het ‘zuur’ van de invoering van de herziening ten nadele, de verplichte gevangenisstraffen voor bepaalde strafbare feiten, het beperken van de mogelijkheid tot het opleggen van taakstraffen of de bezuinigingen op de rechtsbijstand, is het wetsvoorstel ‘betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures’ het ‘zoet’.

En eerlijk is eerlijk, het wetsvoorstel is ‘zoet’. Hoewel op een aantal individuele onderdelen van het voorstel alsmede het bijbehorende besluit de nodige kritiek kan worden geleverd, kan overall worden geconcludeerd dat de rechten van verdachten er fors op vooruit gaan.

Toch past één belangrijke kanttekening. Het verlenen van nadere rechten voor de verdachte betekent niet automatisch ook recht op vergoeding door de overheid van die nadere rechten. De vraag of, en zo ja hoe deze rechten in de praktijk zullen worden vergoed maakt geen onderdeel uit van het wetsvoorstel. Daarover heeft de Europese Commissie een separaat voorstel gedaan. Of minder draagkrachtigen derhalve in de praktijk veel wijzer worden van het wetsvoorstel, valt derhalve nog te bezien.

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

De belangrijkste voorgestelde wijziging betreft artikel 28d Sv waarin wordt bepaald dat op verzoek van de verdachte de raadsman het verhoor kan bijwonen en daaraan kan 'deelnemen'. Die laatste toevoeging is niet zinledig. Daarmee wordt duidelijk dat de raadsman ook daadwerkelijk een (actieve) rol heeft tijdens het verhoor.

Hoe ver die rol wat de wetgever betreft gaat wordt uiteen gezet in het bij het wetsvoorstel horende separate besluit. Hierin wordt uiteengezet dat de raadsman naast de verdachte mag zitten (en dus niet drie meter erachter in de hoek) en opmerkingen mag maken en vragen mag stellen. Niet helder is overigens of hij die vragen alleen aan de verhorende ambtenaren of ook aan de verdachte mag stellen. Ook de Europese richtlijn is daarover niet eenduidig, maar zonder nadere duiding mag worden aangenomen dat beide is toegestaan.

De raadsman is ook bevoegd de verhorende ambtenaar erop opmerkzaam te maken dat a. de verdachte een hem gestelde vraag niet begrijpt, b. de verhorende ambtenaar het pressieverbod niet in acht neemt of c. de fysieke of psychische toestand van de verdachte zodanig is dat deze van invloed is op het verhoor. Ook kan de raadsman verzoeken het verhoor voor overleg met de verdachte te onderbreken. De raadsman mag ook opmerkingen maken over de uitwerking van het proces-verbaal.

Een breed scala aan gereedschappen waarmee de raadsman het verhoor kan beïnvloeden. Menig interventie zal onder één van deze bevoegdheden kunnen worden begrepen. Voorts geldt dat bij meningsverschillen over de uitoefening door de raadsman van de hem toekomende bevoegdheden, het niet aan de verhorende ambtenaren is om de raadsman te bevelen de verhoorruimte te verlaten. Die bevoegdheid is enkel aan de hulpofficier van justitie toegekend. Daarmee wordt voorkomen dat emoties bij dergelijke beslissingen de overhand krijgen doordat een buitenstaander, die het verhoor zelf niet fysiek heeft bijgewoond, een (hopelijk afgewogen) beslissing op dat punt neemt.

Kritiek kan worden geleverd op de beperking uit het besluit dat de raadsman alleen aan het begin en aan het einde van het verhoor bevoegd is om opmerkingen te maken en vragen te stellen. Dat zorgt voor een forse inperking. De minister heeft daarvoor gekozen om een middenweg te vinden tussen enerzijds het standpunt van de Orde van Advocaten, die zelf een protocol heeft opgesteld voor de handelswijze van een raadsman bij het verhoor waarin wordt uitgegaan van een zeer actieve rol, en het protocol van de 'pilot

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

raadsman bij het politieverhoor' uit 2008 waarin de positie van de raadsman niet meer behelsde dan het zijn van figurant in de hoek. Een protocol waarbij met name de politie, zo blijkt uit de memorie van toelichting, graag had willen aansluiten.

Onder druk van de tekst van de Europese richtlijn die weliswaar toestaat dat nationale regels worden opgesteld over de wijze van 'deelname' van de advocaat, maar deze regels geen afbreuk mogen doen aan 'de essentie van dat recht', kiest de minister voor een middenweg. De praktijk zal overigens moeten uitwijzen of de soep zo heet gegeten wordt als deze wordt opgediend. Een beetje creatieve raadsman zal zoals gezegd zijn interventie weten te verpakken als één van eerdergenoemde bevoegdheden.

Naast de toekenning van het recht op rechtsbijstand tijdens het verhoor kent het wetsvoorstel nog een aantal andere relevante wijzigingen. Zo krijgt een aangehouden verdachte op grond van het nieuw voorgestelde artikel 27e Sv het recht om, indien hij niet over de Nederlandse nationaliteit beschikt, de consulaire post van de staat waarvan de verdachte de nationaliteit heeft te laten informeren over zijn aanhouding. Dat recht bestaat al op grond van het Verdrag van Wenen, maar daarop wordt in de praktijk zelden een verdachte gewezen. Iedere aangehouden verdachte krijgt voorts het recht een persoon naar keuze te laten informeren over zijn aanhouding. Van een dergelijke kennisgeving kan slechts worden afgezien om ernstige gevolgen voor het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit van een persoon of substantiële schade aan het onderzoek te voorkomen.

Die uitzonderingsgrond geldt overigens ook voor het weigeren van een advocaat bij het politieverhoor alsmede voor het niet toestaan van een Salduz-consult. Dat consult wordt thans wettelijk verankerd door toevoeging van artikel 28b en c Sv, welke toevoeging overigens niet veel meer behelst dan codificatie van de huidige Salduz-richtlijn van het OM. In het nieuwe artikel 28b en c Sv wordt bepaald dat iedere aangehouden verdachte (waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten) het recht heeft om, gedurende een half uur, een raadsman te spreken voorafgaand aan het verhoor, mits die raadsman binnen twee uur na kennisgeving van de aanhouding op het bureau verschijnt. Die termijn van twee uur kan op verzoek van de raadsman door de hulpofficier worden verlengd zonder dat het onderzoek daardoor mag worden opgehouden.

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam

T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577

E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

Van het recht op een Salduz-consult kan, met uitzondering van kwetsbare verdachten en verdachten van een strafbaar feit waar twaalf jaar of meer op staat, afstand worden gedaan. Een dergelijke afstand kan overigens op ieder moment worden herroepen. Wel moet een verdachte over de gevolgen van een dergelijke afstand worden geïnformeerd. ‘In beginsel kan ermee worden volstaan aan de verdachte mede te delen dat hij in geval van afstand niet kan profiteren van rechtsgeleerde bijstand, en dat dit nadelige gevolgen voor hem kan hebben’, aldus de memorie van toelichting. Die laatste toevoeging is van niet geringe betekenis. Hieruit volgt namelijk dat uitgangspunt is dat afstand doen tot negatieve gevolgen kan leiden. Dat spreekt voor advocaten wellicht voor zich, maar veelgehoorde kritiek op de huidige praktijk is dat niet zelden door verbalisanten juist het volharden van een verdachte in het recht op rechtsbijstand als nadelig voor verdachten wordt voorgespiegeld.

Ten aanzien van de codificatie van de termijnen uit de huidige richtlijn van het OM kan worden geconcludeerd dat de positie van de verdachte wordt verzwakt. Immers, de termijn van twee uur voor het bezoek en die van 30 minuten voor de duur van het gesprek zijn thans niet wettelijk verankerd en nergens uit volgt dat bij overschrijding van die termijn een verdachte zijn ‘Salduz-rechten’ zou hebben verspeeld. Zo stelde het gerechtshof Den Haag terecht: ‘dat gelet op het belang van het consultatierecht van de verdachte voorafgaand aan zijn (eerste) verhoor, op de naleving van dit recht slechts een uitzondering kan worden gemaakt in geval van bijzondere omstandigheden waarbij het belang van de waarheidsvinding dient te prevaleren boven verdachtes recht op voorafgaande consultatie’ (zie ECLI:NL:GHDHA:2013:BZ4352 en ECLI:NL:GHDHA:2013:2905).

De minister rechtvaardigt deze beperking door er op te wijzen dat de richtlijn er niet aan in de weg staat om praktische regelingen te treffen zo lang deze regelingen de essentie en de daadwerkelijke uitoefening van dat recht onverlet laten. De vraag is echter of die praktische regeling die de richtlijn toestaat (maar die enkel spreekt over duur en frequentie van het contact tussen de advocaat en zijn cliënt) ook een rechtvaardiging biedt voor de voorgestelde termijn van twee uur. De minister lijkt zich van dat spanningsveld overigens bewust maar meent dat het ‘met het oog op hanteerbaarheid voor de praktijk’ wenselijk is om uit te gaan van twee uur wachttijd. Daarbij dient echter ‘over en weer’ redelijk te worden gehandeld en ook van de zijde van de politie wordt enige rekkelijkheid verwacht, aldus de memorie van toelichting.

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

Tot slot kan een belangrijk kritiekpunt niet onvermeld blijven, te weten de wijze waarop de minister het in de richtlijn geformuleerde recht om gedurende de vrijheidsbeneming met derden te communiceren implementeert. Althans beter gezegd: nalaat te implementeren. De minister stelt zich namelijk op het standpunt dat de richtlijn op dit punt al voldoende is geïmplementeerd. 'Verdachten wier vrijheid is ontnomen, kunnen onder het vereiste toezicht en met inachtneming van de huisregels contacten met de buitenwereld hebben (post verzenden en ontvangen, bezoek ontvangen en telefoneren), tenzij tegen hen maatregelen in het belang van het onderzoek zijn bevolen die neerkomen op een beperking daarvan.', aldus de minister. Die interpretatie van de huidige praktijk is voor wat betreft de periode van de inverzekeringstelling echter volledig bezijden de werkelijkheid. Van contact met de buitenwereld is dan geen sprake. Aangezien de richtlijn stelt dat dit communicatierecht 'zonder onnodig uitstel' moet worden geëffectueerd, kan bezwaarlijk worden gesteld dat de huidige wetgeving reeds voldoet. Een inverzekeringstelling duurt immers meestal enkele maar soms zelfs zes dagen.

Wetsvoorstel wijziging van strafvordering

Tegelijk met het hierboven besproken wetsvoorstel betreffende het recht op toegang toe een advocaat presenteerde de minister een ander concept wetsvoorstel inhoudende enkele wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering 'in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen.' Het wetsvoorstel bevat zowel een aantal ingrijpende als een aantal minder ingrijpende wijzigingen.

Belangrijke wijziging is de verlening van de termijn voor het ophouden voor verhoor. Nu is die termijn standaard 6 uur (of maximaal 15 uur indien de periode van twaalf uur 's nachts en negen uur 's ochtends zich binnen die 6 uur bevindt) maar de minister wil die oprekken voor misdrijven tot 9 uur. Ook kan deze termijn bij een onbekende identiteit van een verdachte worden verlengd met 6 uur. Nu kan die verlenging enkel plaatsvinden voor feiten waarvoor geen voorlopige hechtenis (en dus ook geen inverzekeringstelling) toegelaten is.

Wellicht minder ingrijpend, maar zeker geen verbetering, is het voorstel om de bevoegdheid tot het geven van een bevel tot aanhouding buiten heterdaad niet alleen aan de officier van justitie maar ook aan de hulpofficier van justitie toe te kennen.

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

Laatstgenoemde is daar thans alleen toe bevoegd indien het optreden van de officier niet kan worden afgewacht. Iets wat gezien de goede bereikbaarheid van piketofficieren in de praktijk zelden het geval is. Opmerkelijk daarbij is dat de memorie van toelichting aan die wijziging geen woord vuil maakt terwijl een aanhouding buiten heterdaad in de praktijk zeer ingrijpend kan zijn voor een verdachte. De keuze tussen het uitnodigen voor verhoor enerzijds en het aanhouden buiten heterdaad anderzijds is geen keuze waar lichtvaardig over moet worden gedacht. Overigens wordt de mogelijkheid om een aanhouding buiten heterdaad te gelasten verruimd tot misdrijven, daar waar thans nog een feit noodzakelijk is waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten. Aangezien tegenwoordig voor vrijwel alle delicten van enige importantie voorlopige hechtenis is toegelaten is dat echter een wijziging van geringe betekenis.

Belangrijkste wijziging behelst het verdwijnen van de rechtmatigheidstoets ex artikel 59a Sv. De gedachte daarachter is dat in de praktijk die toets vrijwel altijd samenvalt met de behandeling van een vordering inbewaringstelling en een afzonderlijke toetsing derhalve niet noodzakelijk is. De toets van 59a Sv is thans alleen van belang voor gevallen waarbij de inverzekeringstelling wordt verlengd zonder dat reeds sprake is van een vordering inbewaringstelling. Om ook in die gevallen voorgeleiding voor een rechter-commissaris verplicht te stellen wordt de bevoegdheid tot verlenging van de inverzekeringstelling in het wetsvoorstel verplaatst van de officier van justitie naar de rechter-commissaris. Dat laatste is overigens opmerkelijk nu bij de invoering van de mogelijkheid tot verlenging van de inverzekeringstelling in 1994 die bevoegdheid gedurende het wetgevingstraject juist is verschoven van de rechter-commissaris naar de officier van justitie (zie bijvoorbeeld Tweede Kamer, vergaderjaar 1990-1991, 21225, nr. 5, p.5).

Hoewel gevoelsmatig het verdwijnen van de rechtsmatigheidstoets een verslechtering van de positie van een verdachte lijkt, is de gedachtegang van de wetgever te billijken. De rechtsbescherming valt of staat echter bij de vraag of de rechter-commissaris bij de beoordeling van de noodzaak tot verlenging van de inverzekeringstelling of toewijzing van de vordering inbewaringstelling ook de (on)rechtmatigheid van de initiële inverzekeringstelling als juridisch relevant argument mee laat wegen. In de huidige situatie kan immers een onrechtmatige inverzekeringstelling een rol spelen bij de vraag of toewijzing van de vordering inbewaringstelling opportuun is. Een wijdverbreid misverstand bij sommige rechters-commissarissen is dat de jurisprudentie van de Hoge Raad inhoudende dat ‘gebreken van een aan een vordering tot bewaringstelling

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

voorafgaande inverzekeringstelling (…) geen zelfstandige grond [kunnen, NL] vormen voor afwijzing van deze vordering (HR 16 februari 2010, LJN BK8537)' betekent dat een onrechtmatige inverzekeringstelling in het geheel geen invloed kan hebben op de (opportuniteits)beslissing ten aanzien van de vordering inbewaringstelling. Zulks ten onrechte nu dit weliswaar geen zelfstandige grond oplevert voor afwijzing, maar weldegelijk in de algehele beoordeling kan worden betrokken. Toewijzing van de vordering blijft immers een discretionaire bevoegdheid (zie voor een nadere toelichting: Rechtbank Maastricht 22 maart 2012, LJN BW0060).

De voortekenen op dit vlak zijn blijkens de memorie van toelichting overigens niet zonder meer ongunstig. Volgens de minister komt 'de rechtmatigheid van de (voortgezette) vrijheidsbeneming (…) bij de beoordeling van de vordering tot bewaring of het verzoek om machtiging van verlenging van de inverzekeringstelling (…) per definitie in volle omvang aan de orde.' Indien die door de minister uitgesproken verwachting in de praktijk ook zo uitwerkt, kan bezwaarlijk worden gezegd dat een verdachte door het verdwijnen van de rechtmatigheidstoets in zijn belangen wordt geschaad.

Niet onvermeld mag blijven tot slot de voorgestelde wijziging van artikel 45 Sv waarin wordt bepaald dat de kosten van de gefinancierde rechtsbijstand geheel of ten dele op de veroordeelde kunnen worden verhaald voor zover de draagkracht van de veroordeelde daartoe aanleiding geeft. Een voorstel dat past binnen de huidige teneur dat veroordeelden moeten opdraaien voor de kosten die hun criminele gedrag heeft veroorzaakt. Een voorstel ook dat vermoedelijk op veel weerstand zal stuiten. Het is de vraag of dat terecht is. Zo vernieuwend als het voorstel lijkt, is het namelijk niet. Artikel 49 Sv kent nu reeds de mogelijkheid om de 'belooning en vergoeding op de goederen van den verdachte te verhalen' voor zover de minister 'dit wenschelijk oordeelt.' Hoewel de spelling van het artikel weggeeft dat sinds 1925 niemand hiernaar heeft omgekeken, zijn er inhoudelijk niet veel bezwaren denkbaar. Is het reëel dat een miljonair recht heeft op gefinancierde rechtsbijstand voor de gehele procedure enkel en alleen omdat hij op enig moment in bewaring is gesteld, terwijl zijn collega miljonair die na de inverzekeringstelling naar huis mocht alle kosten zelf moet dragen?

Wel kan sterke kritiek worden geleverd op de wijze waarop de minister deze draagkracht wil vaststellen. De minister stelt voor om het verhaal van de kosten over te laten aan de raad voor rechtsbijstand waarbij de draagkrachttoetst van artikel 34 van de Wet op de

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

rechtsbijstand leidend is. Daarmee slaat de minister echter de plank mis, met name nu in die draagkrachttoets onvoldoende (of in veel gevallen zelfs geen) rekening wordt gehouden met beslagleggingen,toegekende ontnemingsmaatregelen of opgelegde boetes. Aangezien een verdachte doorgaans door politie en justitie wordt uitgekleed, het motto is 'afpakken' en 'misdaad mag niet lonen', lijkt een dergelijke beoordeling van draagkracht onrealistisch en onrechtvaardig.

Het huidige en komende tuchtrecht, bespreking van enkele relevante (financiële) tuchtuitspraken

Lang bestond er een impasse over de totstandkoming van een nieuwe vorm van toezicht op de advocatuur. De staatssecretaris hield langdurig vast aan een onafhankelijk tuchtorgaan (zonder advocaten) iets wat voor de Orde van Advocaten onbespreekbaar was. Na lang soebatten is er eindelijk overeenstemming. Kern van het plan is de vorming van een college van toezicht (een nieuw, intern orgaan van de Orde) dat zal gaan bestaan uit drie leden. De landelijk deken wordt hiervan voorzitter terwijl de overige twee leden geen advocaat zijn. Door de prominente positie van de landelijk deken zijn de grootste principiële bezwaren van de Orde weggenomen. De Orde vreesde voor impliciet overheidstoezicht op het functioneren van de advocatuur indien geen enkele advocaat in het toezichtorgaan zitting zou nemen.

'*De landelijk deken wordt als voorzitter de verbindende figuur tussen de lokale dekens en het zogeheten systeemtoezicht dat het college straks uitoefent. Het college bepaalt het toezichtsbeleid en de eisen waaraan het toezicht op alle advocaten moet voldoen. Het kan aanbevelingen doen aan de lokale dekens, controleert het werk van die dekens en rapporteert jaarlijks in het openbaar over de resultaten. Hierdoor wordt het toezicht transparanter en uniformer. De dekens kunnen niet langer ieder hun eigen 'toezichtsregels' maken*', aldus het persbericht van het ministerie.

Tot het zover is wordt het gedragsrecht echter nog gedomineerd door de visie van de raden en het Hof van Discipline. In dat verband kan worden opgemerkt dat deze tuchtorganen, wellicht vooruitlopend op het aankomende (naar verwachting striktere) toezicht, de teugels strakker lijken aan te trekken.

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

DE ROOS & PEN

Bekend voorbeeld (en in eerdere rubrieken reeds besproken) is de ‘ronsel’-jurisprudentie van het Hof (ECLI:NL:TAHVD:2012:YA4469) waaruit kort gezegd volgt dat het een advocaat niet is toegestaan contact met een potentiële cliënt te leggen zonder overleg met zijn advocaat, ook niet als deze potentiële cliënt persoonlijk contact met deze advocaat zoekt. Jurisprudentie waarop de nodige kritiek te leveren is. Het belang van de verdachte lijkt daarin namelijk ondergeschikt te zijn gemaakt aan het voorkomen van ronselpraktijken.

Maar een strengere normhandhaving is niet alleen ten aanzien van de ronselpraktijken aan de orde. Ook met betrekking tot de financiële huishouding van (strafrecht)advocaten lijken de bakens te worden verzet. Opvallend in dat verband is een uitspraak van de Raad van Discipline te Amsterdam van 17 december 2013 (ECLI:NL:TADRAMS:2013:230). In die kwestie had de advocaat een zaak overgenomen die door de vorige advocaat op toevoeging werd behandeld, maar was in eerste instantie betalend opgetreden tot een overeengekomen bedrag van €1000. De advocaat had gewacht met het muteren van de toevoeging totdat het overeengekomen bedrag was opgesoupeerd. De Raad vond dat niet toelaatbaar en kwalificeerde het als een ‘schijnconstructie waarmee de strekking van gedragsregel 12 [vermoedelijk wordt gedoeld op 24 lid 2, NL] zou worden omzeild’. Immers, de advocaat had op deze manier zowel van zijn cliënt als van de Raad voor Rechtsbijstand (RvR) een vergoeding voor zijn werkzaamheden gekregen.

De uitspraak is opmerkelijk nu het binnen de advocatuur standaardpraktijk (en geaccepteerd) is om aan het begin van een zaak betalend op te treden waarna op enig moment over wordt gegaan op toevoegingsbasis. Van ‘dubbel declareren’ is geen sprake omdat ten tijde van het verrichten van de werkzaamheden nog geen toevoeging is aangevraagd of verleend, dan wel de last tot toevoeging is teruggestuurd. Complicerende factor in deze kwestie was echter het feit dat het ging om een opvolgende advocaat terwijl er ten tijde van het verrichten van zijn werkzaamheden al een toevoeging was verleend. Weliswaar op naam van de opgevolgde advocaat (die nog niet gemuteerd was), maar dat maakt voor de Raad kennelijk niets uit. De cliënt had immers een lopende toevoeging voor zijn zaak.

Toch betekent deze uitspraak niet zonder meer het einde van deze ‘constructie’. Het is naar mijn overtuiging voor een opvolgende advocaat nog steeds mogelijk het eerste deel van zijn werkzaamheden betalend op te treden. Daartoe moet hij evenwel aan de opgevolgde advocaat duidelijk maken dat hij de zaak op betalende basis overneemt

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

waarna de opgevolgde advocaat de toevoeging kan (en dient te) declareren. Indien vanuit de rechtbank een last is verstrekt, is het bovendien verstandig ook de rechtbank overeenkomstig te informeren.

Als gevolg van die mededeling (en de declaratie) wordt de verleende toevoeging formeel beëindigd. De opvolgende raadsman kan vanaf dat moment betalend optreden. Indien vervolgens de opvolgende advocaat zijn werkzaamheden alsnog wil vervolgen op toevoegingsbasis, dient hij opnieuw een toevoeging (of een last) aan te vragen. Als gevolg daarvan herleeft de oorspronkelijke (en inmiddels gedeclareerde) toevoeging van de opgevolgde advocaat, waarna beide advocaten de reeds toegeschatte vergoeding in een onderlinge verrekening moeten verdelen.

Indien deze weg wordt gevolgd wordt door de opvolgende advocaat betalend opgetreden op een moment dat geen toevoeging voor deze zaak is verleend. Onder die omstandigheid kan bezwaarlijk worden gezegd dat in strijd gehandeld wordt met gedragsregel 24. Daarbij verdient het wel sterke aanbeveling om alles (zoals gewoonlijk) goed aan de cliënt te bevestigen opdat duidelijk is dat de cliënt ondubbelzinnig afstand doet van zijn recht op een toevoeging gedurende de eerste periode van de werkzaamheden van de opgevolgde advocaat.

In dat verband verdient ook een uitspraak van de Raad uit Arnhem (ECLI:NL:TADRARN:2013:189) bespreking. In die zaak ging het om het declareren van uren in een strafzaak die niet door de RvR werden vergoed omdat de aanvraag extra uren was afgewezen. De Raad stelt: *'Ingevolge art. 4 lid 2 van het Besluit Vergoedingen Rechtsbijstand 2000 is het een rechtsbijstandsverlener verboden aan een rechtzoekende andere kosten in rekening te brengen dan de in dat artikel genoemde, terwijl gedragsregel 24 lid 2 een advocaat verbiedt om voor de behandeling van een zaak waarin hij is toegevoegd een vergoeding te bedingen en in ontvangst te nemen voor zijn werkzaamheden anders dan de eigen bijdragen en verschotten als hiervoor bedoeld. Voor het door verweerder ingenomen standpunt dat het verweerder vrij zou staan om voor de uren waarvoor door de Raad voor Rechtsbijstand geen vergoeding wordt toegekend, een honorarium te bedingen, is dus geen ruimte*.'

Klare taal die op grond van de ratio van de wet en de gedragsregels ook gerechtvaardigd is. Het is immers de verantwoordelijkheid van de advocaat, die er voor kiest een strafzaak

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

te behandelen op basis van een toevoeging, om de strafzaak af te ronden voor het bedrag dat hem op grond van de toevoeging toekomt. Indien in de ogen van de RvR te veel uren zijn besteed aan de zaak, is dat voor rekening en risico van de advocaat. Als de advocaat zich niet kan vinden in de afwijzing van zijn verzoek om extra uren, dan staat voor hem de bestuursrechtelijke procedure van bezwaar en beroep open. Ieder ander oordeel zou er toe kunnen leiden dat een rechtzoekende, die recht heeft op een toevoeging, in de praktijk alsnog van rechtsbijstand verstoken blijft indien op enig moment het aantal door de RvR toegekende uren is opgesoupeerd terwijl de zaak nog niet is afgerond.

Te discussiëren valt overigens over de vraag welke uren daadwerkelijk 'onder het bereik van de toevoeging' vallen. Indien een advocaat werkzaamheden verricht die door hun aard niet door de RvR worden vergoed, dan valt niet in te zien waarom voor die werkzaamheden niet alsnog aanvullend mag worden gedeclareerd. De vraag welke werkzaamheden 'buiten het bereik van de toevoeging' vallen is echter niet eenduidig te beantwoorden.

Tot slot geeft een recente een uitspraak van het Hof van Discipline, 2 december 2013 (ECLI:NL:TAHVD:2013:304) in een arbeidszaak veel stof tot nadenken (zie ook Advocatenblad, Willem van Tongeren, Advocaatkosten werknemer februari 2014 p.31). Onderwerp van discussie was het feit dat de advocaat voor zijn werkzaamheden had gedeclareerd aan de werkgever, terwijl de werkzaamheden waren verricht voor een medewerker. Het Hof accepteerde deze wijze van factureren niet. Het vond zelfs dat sprake was van een gefingeerde advocaat-cliënt relatie nu door deze wijze van factureren ten onrechte werd gesuggereerd dat de werkgever de cliënt was van de advocaat. Als gevolg van die werkwijze werd de werkgever bovendien in staat gesteld de in rekening gebrachte btw te verrekenen. Het verweer dat uit de zaaksnaam op de nota (inhoudende: werknemer X/ werkgever Y) duidelijk zou blijken dat de werknemer de cliënt was faalde in de ogen van het Hof. 'Die volgorde van vermelding betreft slechts een veelal in de (Nederlandse) advocatuur gevolgd gebruik dat voor niet-ingewijden geen betekenis heeft', aldus het Hof.

Het is de vraag wat de gevolgen hiervan voor strafrechtadvocaten is. Ook binnen de strafrechtspraktijk is het niet ongebruikelijk als een werkgever de kosten rechtsbijstand voor zijn rekening neemt. Bijvoorbeeld omdat de vermeende strafbare feiten gepleegd zijn in het kader van de arbeidsrelatie. Anders dan in de besproken zaak is dat echter wel

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

een afspraak die doorgaans bij de start van de werkzaamheden wordt gemaakt. Hoewel dit niet heel helder uit de uitspraak van het Hof blijkt, lijkt in de besproken zaak sterk te hebben meegespeeld het feit dat de nota pas na afronding van de werkzaamheden, als onderdeel van de tussen de werknemer en werkgever overeengekomen schikking, op naam van de werkgever werd gesteld.

Voorts geldt voort strafzaken dat de gebruikelijke zaaksnaam 'werknemer X/ OM' meer duidelijkheid schept over de advocaat-cliënt relatie dan een zaaksnaam waarvan ook de naam van de werkgever onderdeel uitmaakt. Niet vast staat echter dat dit de toets der kritiek van het Hof wel kan doorstaan. Zij die geen risico willen lopen doen er derhalve verstandig aan om als debiteur op de nota's alleen nog de naam van de natuurlijke persoon te vermelden. Dat is overigens ook vanuit 591a Sv perspectief aan te bevelen omdat een vergoeding van de kosten rechtsbijstand op basis van vaste jurisprudentie niet wordt toegekend indien de factuur op naam van de werkgever is gesteld.

Voor zover er ondanks deze jurisprudentie voor wordt gekozen de factuur op naam van de werkgever (of een andere rechtspersoon) te stellen (geenszins uitgesloten is dat hier goede gronden voor bestaan) doet een advocaat er verstandig aan om in de begeleidende brief bij de nota glashelder te maken dat niet de rechtspersoon maar uitsluitend de natuurlijke persoon zijn cliënt is. Voorts lijkt aangewezen om de rechtspersoon te adviseren fiscaal advies in te winnen opdat deze kan beoordelen hoe de nota fiscaal moet worden verantwoord.

Door en dergelijke 'disclaimer' maakt de advocaat in ieder geval voldoende duidelijk hoe de vork in de steel zit en kan bezwaarlijk nadien worden gesteld dat hij enige betrokkenheid heeft bij een eventueel naderhand vastgestelde onjuiste fiscale verwerking van de factuur.

Wijziging 'Verordening op de administratie en de financiële integriteit'

Recent kocht ik een nieuwe auto. Althans nieuw, een occasion. Ik wilde hem graag dezelfde dag ophalen want ik had hem in het weekend nodig. Kosten? Enkele duizenden euro's. Nog best bescheiden, maar toch een smak geld.

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam

T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577

E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

DE ROOS & PEN

De dealer was duidelijk: zonder vastgestelde betaling ging de auto niet mee. Hoe ik dat regelde was mijn verantwoordelijkheid. Er ontstond een probleem. Een bankoverschrijving duurt al snel enkele dagen (of je moet het geluk hebben dat je bij dezelfde bank zit) en het bedrag ging het maximum van een pintransactie ruim te boven. De enige oplossing leek het bedrag op te nemen bij de bank en enkele honderden meters verderop weer cash te betalen. Een duidelijke witwastypologie.

Contant geld deugt tegenwoordig niet meer. Weliswaar kunnen we er formeel nog overal mee betalen, het lijkt niet meer de bedoeling dat je dat ook daadwerkelijk doet. De rekening van je advocaat mag je er (als vermeende crimineel) in ieder geval zeker niet mee voldoen. En daar waar de autodealer, de kunsthandelaar of de juwelier nog zonder problemen cash geld kunnen aannemen (er zijn weliswaar allerlei MOT verplichtingen maar die zijn minder strikt dan de verboden die gelden voor een advocaat) is de advocaat (mogelijk ook onder druk van de politiek) het 'braafste jongentje van de klas'.

Sinds 1 januari 2014 luidt artikel 10 lid 3 van de Verordening op de administratie en financiële integriteit (Vafi):

Indien de advocaat in een zaak of in een periode van ten hoogste een jaar ten behoeve van dezelfde cliënt een of meer contante betalingen zal verrichten of aanvaarden met een gezamenlijke waarde van 5.000 euro of meer, overlegt de advocaat hierover voorafgaand aan die verrichting of aanvaarding met de deken. Indien dit voorafgaand overleg redelijkerwijs niet mogelijk is, vindt dit overleg plaats onverwijld na de verrichting of aanvaarding van die betaling.

Opmerking verdient dat deze €5000 op zichzelf al een exceptie is. Artikel 10 lid 1 Vafi stelt namelijk als uitgangpunt dat een advocaat giraal wordt betaald. Slechts bij uitzondering, bijvoorbeeld als een cliënt geen bankrekening heeft, mag hiervan worden afgeweken. Maar daar waar die uitzondering voorheen gelijkgetrokken was met de meldingsplichtgrens van €15.000 op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) meent de algemene raad van de Orde dat aanleiding bestaat die grens voor advocaten drastisch te verlagen. De Wwft heeft volgens de toelichting namelijk een ander doel dan de Vafi. Daar waar het bij de Wwft gaat om het bestrijden van witwassen, gaat het bij de Vafi om financiële integriteit. Kennelijk is dat niet vergelijkbaar.

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

Advocaat Peter Plasman introduceerde recent een alternatief voor de contante betaling, te weten de bitcoin, het snel aan populariteit winnende digitale betaalmiddel waarvan overigens de koers per dag behoorlijk fluctueert. Volgens Pieter van Regteren Altena, de Deken van de Amsterdamse Orde, niet toegestaan en in strijd met het girale uitgangspunt van artikel 10 Vafi. Onzin, aldus Peter Plasma in de media (zie bijvoorbeeld Webwereld): 'Bij mij gebeurt het giraal. Ik laat een declaratie uitgaan en als een cliënt die declaratie op mijn kantoor wil betalen in bitcoins, komt hij of zij op mijn kantoor. Vervolgens vindt er een transactie plaats, die tot gevolg heeft dat het verschuldigde bedrag op mijn bankrekening wordt bijgeschreven. Dus ik ontvang de betaling giraal.' Het laatste woord is nu aan de tuchtrechter. Zodra er een passende zaak voorbij komt zal de Deken de zaak voorleggen, zo gaf hij aan.

Niels van der Laan

Sukkelzaak

Criminoloog Bas van Stokkom bepleitte in het NRC van 4 januari 2014 dat niet alle vormen van agressief gedrag, zoals beledigingen, strafrechtelijk afgehandeld zouden dienen te worden. Naar zijn mening horen beledigingen bij het stressvolle leven. Het Hof Den Bosch dacht daar anders over toen een rechercheur bij het hof een artikel 12Sv procedure instelde nadat een advocaat bij een verhoor de rechercheur in een verzuchting voor iedereen hoorbaar voor 'sukkel' uitmaakte. Het hof gelastte de vervolging van de betreffende advocaat. De Rechtbank Zeeland-West-Brabant heeft in het vonnis van 19 november 2013 onder meer vastgesteld dat de advocaat de rechercheur ter gelegenheid van een verhoor van de rechercheur als getuige bij de rechter-commissaris voor 'sukkel' heeft uitgemaakt. In het vonnis overweegt de rechtbank onder meer dat de betreffende rechercheur op dat moment door een aantal raadslieden zeer kritisch werd bevraagd en zich op dat moment in een bijzonder ongemakkelijke situatie bevond, met name ook omdat het verhoor bijzonder stroef verliep, waardoor er irritaties ontstonden en de rechercheur moeite leek te hebben om de aan hem gestelde vragen te beantwoorden. Gelet op deze context overweegt de rechtbank dat het voor iedereen hoorbaar verzuchten van 'sukkel' als een strafbare belediging moet worden aangemerkt (Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 19 november 2013, ECLI: NL: RJBZ VB: 2013: 8352).

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

Gelet op het tijdsverloop en overige omstandigheden heeft de rechtbank overwogen het niet meer opportuun te achten de advocaat nog een straf op te leggen, zodat de rechtbank de advocaat schuldig heeft verklaard zonder oplegging van straf of maatregel. Wel heeft de rechtbank de advocaat veroordeeld een schadevergoeding van € 75,-- aan de rechercheur te betalen.

Tegen dit vonnis is hoger beroep ingesteld. Het zal nog wel een lange tijd duren voordat de Hoge Raad zal hebben uitgemaakt of er in deze zaak inderdaad sprake is geweest van een strafbare belediging. De vraag of deze zaak moet worden aangemerkt als een door Ybo Buruma aangeduide 'flutzaak' zodat het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk moet worden verklaard, zal waarschijnlijk niet door de Hoge Raad uitgebreid worden beantwoord indien deze vraag aan de Hoge Raad wordt voorgelegd. De voor de rechtspraktijk en rechtsontwikkeling dan ook interessante kwestie in hoeverre een Officier van Justitie niet-ontvankelijk kan worden verklaard in de vervolging indien de Officier van Justitie door het hof gelast is een verdachte te vervolgen, zal helaas dus niet worden opgehelderd.

Cassatiebalie strafzaken

In een eerdere aflevering is aandacht besteed aan de pogingen van de wetgever (en de Hoge Raad) om te komen tot een gespecialiseerde cassatiebalie in strafzaken, zoals ook in het leven is geroepen in het civiel recht (zie: Delikt & Delinkwent, jaargang 43, aflevering 4, pagina 315 e.v.). Inmiddels heeft ook het parlement de druk op de Orde opgevoerd. Zo heeft een drietal Kamerleden van de VVD, de PvdA en het CDA een motie ingediend waarin de regering verzocht wordt in overleg te treden met de Orde teneinde op korte termijn te komen tot een cassatiebalie voor het strafrecht en de toegang vanaf het begin te koppelen aan bewezen kwaliteit (motie Van Oosten c.s. d.d. 21 november 2013, Tweede Kamer, Vergaderjaar 2013-2014, 33 750 VI, nr. 48). In de motie wordt verwezen naar de positieve ervaringen die zijn opgedaan met de door de Orde ingerichte cassatiebalie in het civiele recht.

De Orde is op dit moment inderdaad bezig een verordening op te stellen; de exacte inhoud van deze verordening is thans nog niet bekend. De Orde heeft wel aangegeven dat niet simpelweg het systeem zoals dat in het civiele recht is ontworpen naar het strafrecht kan

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

worden gekopieerd. Het systeem zoals dat inmiddels in het civiele recht functioneert, is tijdrovend, omslachtig en (dus) kostbaar. Degenen die toegelaten willen worden tot de civiele cassatiebalie dienen een aanmerkelijk bedrag te investeren. Een dergelijke investering zal niet gevergd kunnen worden van de in strafzaken gespecialiseerde advocaten, die thans toch al geplaagd worden door omzetverlies (ZSM) en bezuinigingen. Wordt vervolgd.

Slachtofferadvocatuur

Vrij recent is een wetsvoorstel ter consultatie aangeboden, in welk wetsvoorstel een slachtoffer een ruimere rol in het strafproces toebedeeld krijgt. De bedoeling is het spreekrecht van het slachtoffer uit te breiden tot een soort adviesrecht, zodat het slachtoffer zich ook zal kunnen uitlaten over allerlei andere kwesties, zoals bijvoorbeeld het bewijs en de strafoplegging. Dit wetsvoorstel is uiterst kritisch ontvangen door onder meer de rechterlijke macht (zie o.m. NJB 2014, pag. 242). De rechterlijke macht vreest verregaande escalatie in een zittingzaal. Ook de Orde van Advocaten heeft in een preadvies te kennen gegeven afwijzend te staan tegenover het wetsontwerp. Hierbij is onder meer aangevoerd dat in het wetsontwerp er wel erg gemakkelijk vanuit wordt gegaan dat een slachtoffer het wel voldoende duidelijk zal zijn dat hij indien hij in zijn spreekrecht al dan niet bewust het terrein van het adviesrecht betreedt, het risico loopt om als getuige te worden beëdigd en (vervolgens en onverhoopt) aan een getuigenverhoor onderworpen wordt (het advies is te raadplegen via de site van de Orde). Vrij recent heeft de staatssecretaris te kennen gegeven dat naar zijn mening het slachtoffer ook de beschikking zou dienen te krijgen over gedragsdeskundigenrapportages en reclasseringsadviezen die over de verdachte zijn vervaardigd. Dat deze ontwikkeling wel eens als gevolg zou kunnen hebben dat verdachten in de toekomst hun medewerking niet zullen willen verlenen aan de totstandkoming van deze rapporten en adviezen uit angst voor publicatie van de inhoud van die rapporten op het internet of anderszins, lijkt de staatssecretaris niet te hinderen in zijn voornemen.

Ongeacht of het wetsvoorstel en bovenstaande initiatieven door het parlement worden aanvaard, heeft de staatssecretaris wel tezamen met een aantal andere partners een verplichte opleiding voor advocaten geïntroduceerd. Met deze opleiding beoogt de

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577
E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl

staatssecretaris een professionaliseringslag. De opleiding wordt opgezet door het Willem Pompe Instituut van de Universiteit Utrecht, de Erasmus Universiteit en de beroepsverenigingen LANZS en ASP. De advocaten die zich voor de opleiding aanmelden zullen gedurende ongeveer een jaar 20 bijeenkomsten moeten volgen waarin de advocaten onder meer worden bijgespijkerd over het spreekrecht, aansprakelijkheid, schadevergoedingen en psychische problemen. Slechts degenen die de opleiding volgen, zullen vanaf juli 2014 nog in aanmerking komen voor vergoeding van rechtsbijstand.

Vrij onlangs heeft de Amsterdamse advocaat Plasman in een blog (van 14 februari 2014; Ivoren Toga) de aandacht gevestigd op de omstandigheid dat van een strafrechtspecialist enige basiskennis van het civiele recht mag worden verondersteld. Een verregaande specialisatie in strafzaken zou volgens hem wel eens een handicap blijken te zijn gelet op de omstandigheid dat civiele vorderingen steeds meer inhoudelijk beoordeeld zullen moeten gaan worden terwijl een verdachte zich niet in een strafzaak ook nog eens op toevoegingsbasis door een civilist kan laten bijstaan. Plasman bepleit dan ook dat het ontbreken van civiele rechtsbijstand als gevolg zal moeten hebben dat de strafrechter tot de conclusie moet komen dat een civiele vordering niet van dusdanige eenvoudige aard is dat deze in het strafproces kan worden behandeld, nu het ontbreken van civiele rechtsbijstand betekent dat er geen sprake is van ‘equality of arms’. Bovenstaande ontwikkelingen zullen in ieder geval leiden tot een noodzakelijke verdieping in het civiele recht, zowel bij advocaten die slachtoffers bijstaan als bij advocaten die verdachten bijstaan.

Rob Baumgardt

Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam

T +31 (0)20 627 5411
F +31 (0)20 622 6577

E info@deroosenpen.nl
I www.deroosenpen.nl